

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

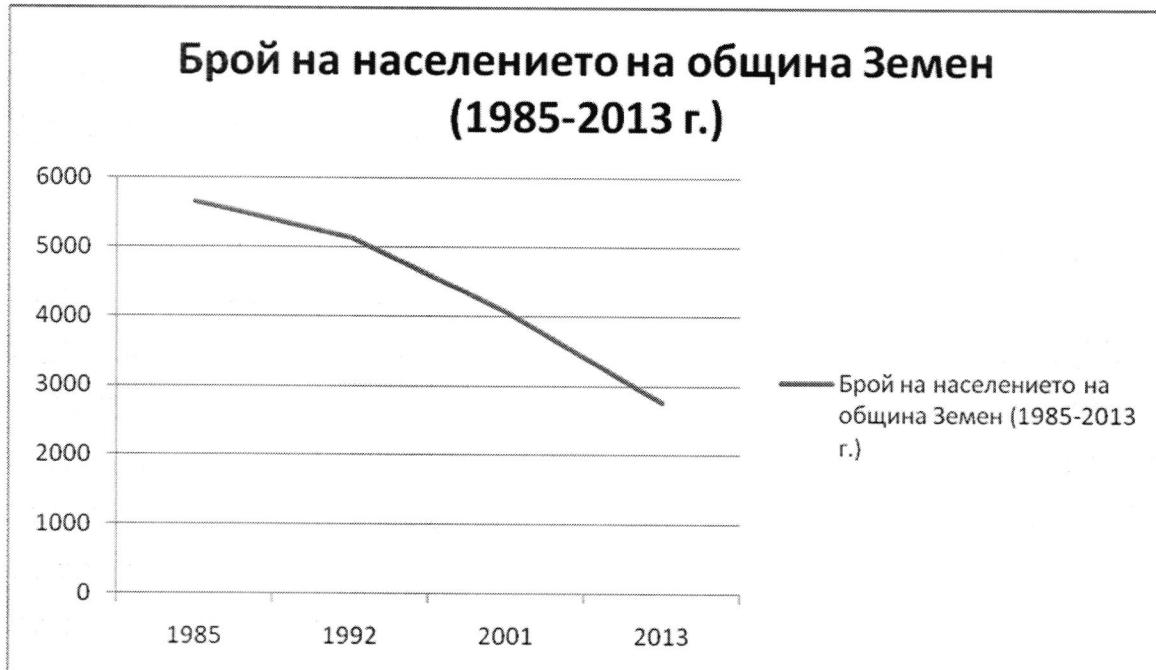
Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

III. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИЯ РЕСУРС

Демографска характеристика на населението

Брой и гъстота на населението

Община Земен е малка по население и територия община, намира се в с югозападна част в Пернишка област. Населението на община Земен спрямо, област Перник около 2% или 2 582 д., като 1588 (61,5%) живеят в град Земен, и 994 (38,5%) от населението на общината, спрямо област Перник, живеят в селата. Демографските тенденции в развитието на община Земен могат да бъдат проследени спрямо промените в населението на общинския център –град Земен. След преброяването на 4.12.1985 г., данните показват ясно изразена тенденция на намаляване на населението във всички населени места на общината.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

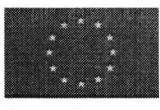

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Фигура 2. Текуща демографска характеристика в община Земен (2001-2012г.)

Общински населени места	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	Г.											
Община Земен	4075	3946	3886	3786	3677	3584	3717	3585	3488	3454	2762	2635
с.Беренде	53	55	61	66	64	65	72	73	72	71	38	32
гр.Земен	2216	2197	2147	2046	1992	1942	1973	1912	1864	1834	1668	1626
с.Мурено	127	134	126	116	118	112	126	118	110	100	88	82
с.Одраница	41	34	29	31	29	29	28	32	30	28	18	17
с.Падине	28	35	34	33	36	33	34	34	34	31	17	15
с.Пещера	200	188	129	187	181	175	189	184	176	168	158	151
с.Раянци	38	26	29	26	25	25	25	22	25	28	7	7
с.Смиров дол	23	18	19	18	18	20	19	18	17	16	13	11
с.Блатешница	154	144	148	142	137	131	135	125	126	130	100	95
с.Враня стена	87	84	94	99	88	79	83	78	74	82	39	35
с. Габровдол	105	99	111	108	104	101	121	114	103	94	49	43
с.Горна Врабча	93	95	99	90	87	83	87	83	82	81	47	42
с.Горна Глаговица	51	49	78	79	79	90	102	99	87	89	39	38
с.Дивля	298	264	251	240	234	213	221	204	198	188	153	150
с.Долна Врабча	42	38	36	37	42	37	34	33	32	29	16	17
с.Еловдол	203	203	199	200	194	189	193	188	183	180	136	122

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

с.Жабляно	225	207	208	184	172	169	174	169	174	174	108	89
с.Калотинци	91	76	88	84	77	91	101	99	101	112	68	63

Сумарно населението на Земен в периода 2001 -2012 г. е намаляло с 1440 д. или спрямо населението от 2001 г. с 35,3%. Тенденцията за намаляване на населението е обхванала всички населени места в общината. Община Земен се нарежда на 5 място по големина, спрямо преброяването на 01.02.2011г. в област Перник. Към тази дата, средната гъстота на населението е 10,2 д./кв.км.

Полова структура

Половата структура е от голямо значение за естественото възпроизводство на населението. Определя се от различията и особеностите на мъжете и жените както и от особеностите в динамиката на раждаемостта и смъртността на населението. Значението на половата структура на населението се определя от различията и особеностите на мъжете и жените като част от естественото възпроизводство, тяхното място и роля в семейството, участието им в трудовия процес, техният социален статус и др. Половата структура зависи главно от особеностите в динамиката на раждаемостта и смъртността на населението. Данните за 2011 г. показват, че съотношението между мъжете и жените в община Земен е 1275 мъже към 1307 жени . Тяхното разпределение в градовете е 786 мъже и 802 жени, а в селата от общо 994 д., 489 са мъже и 505 са жени. Характерното за страната и област Перник съотношение мъже:жени е ясно изразено и на територията на община Земен, като се изразява с дисбаланс между половете.. В резултат на повисоката смъртност при мъжете и по-малката им продължителност на живот, тяхното по-слабо представяне е характерно за цялата страна.

Европейски съюз

OPAK. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

	ОБЩО		
	ВСИЧКО	МЪЖЕ	ЖЕНИ
Р България	100,0	48,7	51,3
област Перник	100,0	48,9	51,1
община Земен	100,0	49,4	50,6

Фигура 3. Полова структура на населението 2011г. (%)

Възрастова структура

Разпределението на населението по обхват на възрастовите групи изразява възрастовата структура на населението. Интервалите за изследване на възрастовата структура се определят в зависимост от целта на демографското проучване. Те могат да се разделят на 1 годишни, 5 годишни и 10 годишни. Поделянето на населението на възрастови групи има важно значение за участието в трудовия процес, естественото възпроизводство и дава ясна представа за репродуктивните възможности на населението.

Шведския демограф и статистик Зундберг, разпределя населението на 3 типа възрастова структура – поколение на децата, поколение на родителите и поколение на прародителите. Прилагането на тази типология показва, че населението на община Земен има регресивен тип на възпроизводство. Поколението на прародителите (население на 50 и повече навършени години) превишава значително като брой и относителен дял поколението на децата (население от 0-14 навършени години).

	0-14г.	15-49г.	50+г.
Р България	13,2	46,8	40,0
област Перник	11,4	45,3	43,3
община Земен	6,7	29	64,3

Фигура 4. Възрастова структура на населението по Зундберг 2011г.(%).

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Съпоставянето на данните от предходни години показва, че населението на община Земен застарява. На настоящия етап, население в под трудоспособна възраст има по-малък относителен дял от този в страната и област Перник. Процесът на застаряване ще продължава да има негативно отражение върху сегашното и бъдещо състояние на естественото възпроизводство. В тази насока община Земен не се различава от общите тенденции в демографското развитие на България.

Общин Пол	Общ	Възраст (в на вършени години)												
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	
1985														
Област Перник	173595	10345	11583	11402	11103	10716	12370	12050	13125	10933	11008	13097	12582	33281
Мъже	86802	5296	5809	5831	5789	5475	6330	6350	6774	5437	5480	6555	6356	15320
Жени	86793	5049	5774	5571	5314	5241	6040	5700	6351	5496	5528	6542	6226	17961
Земен	5652	219	241	290	236	250	263	237	281	246	329	370	470	2220
Мъже	2772	105	113	162	122	142	156	140	150	117	175	192	219	979
Жени	2880	114	128	128	114	108	107	97	131	129	154	178	251	1241
Земен	5652	219	241	290	236	250	263	237	281	246	329	370	470	2220
1992														
Област Перник	163307	7928	9359	10509	11127	10026	9602	11067	11420	11882	11064	9829	11793	37701
Мъже	80697	4013	4790	5341	5603	5166	4897	5553	5820	6015	5544	4787	5713	17455
Жени	82610	3915	4569	5168	5524	4860	4705	5514	5600	5867	5520	5042	6080	20246
Земен	5134	145	162	203	214	207	195	232	217	247	274	326	474	2238
Мъже	2543	66	84	106	114	122	124	117	133	133	137	162	248	997
Жени	2591	79	78	97	100	85	71	115	84	114	137	164	226	1241
2001														
Област Перник	149832	4971	6202	8666	9303	9697	9691	9744	9867	11042	10529	11543	9555	39022
Мъже	73228	2520	3178	4397	4762	5035	4974	4900	4942	5553	5340	5715	4485	17427
Жени	76604	2451	3024	4269	4541	4662	4717	4844	4925	5489	5189	5828	5070	21595
Земен	4139	96	117	150	130	136	160	160	196	215	199	292	303	1985
Мъже	2045	52	64	77	69	64	98	86	125	122	110	151	131	896
Жени	2094	44	53	73	61	72	62	74	71	93	89	141	172	1089
Земен	82610	3915	4569	5168	5524	4860	4705	5514	5600	5867	5520	5042	6080	20246
2011														
Област Перник	133530	5403	4760	5020	5748	6260	8223	9318	9389	9414	9582	10476	9939	39998
Мъже	65421	2812	2472	2540	3019	3446	4374	4889	4902	4863	4850	5289	4921	17044
Жени	68109	2591	2288	2480	2729	2814	3849	4429	4487	4551	4732	5187	5018	22954
Земен	2762	62	51	74	87	93	90	105	120	139	167	207	183	1384
Мъже	1368	35	27	45	48	51	57	54	75	73	105	111	97	590
Жени	1394	27	24	29	39	42	33	51	45	66	62	96	86	794

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Трудоспособен контингент

Промените във възрастовата структура имат определящо значение за формирането на трудоспособния контингент от населението. Той включва лицата от началната до пределната трудова възраст според трудовото законодателство.

Тенденцията на старяване на населението води до промени в неговата основна възрастова структура - разпределението на населението под, във и над трудоспособна възраст. Към 1.02.2011 г. 60.2% от населението в област Перник, или 80 378 души са в трудоспособна възраст, от тях 53.6% са мъже, а останалите 46.4% - жени. В трудоспособна възраст са 63.9% от населението в градовете на областта, а в селата - 46.6%. Населението под трудоспособна възраст е 16 218 души (12.1%), а над трудоспособна възраст са 36 934 души (27.7%). С най-висок относителен дял на населението в трудоспособна възраст е община Перник - с 62.6%, следвана от общините Радомир (57.3%) и Брезник (52.8%). С най-нисък дял на населението в трудоспособна възраст е община Ковачевци - 39.1%. Населението в под трудоспособна възраст в община Земен е 6,8% от общия брой на населението за общината, разликата между населението в под трудоспособна възраст и над трудоспособна възраст е с тенденция за увеличаване в полза на населението в над трудоспособна възраст.

	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
Р България	14,1	62,2	23,7
област Перник	12,1	60,2	27,7
община Земен	6,8	60,7	30,5

Фигура 4. Население под, в и над трудоспособна възраст 2011г. (%)

Европейски съюз

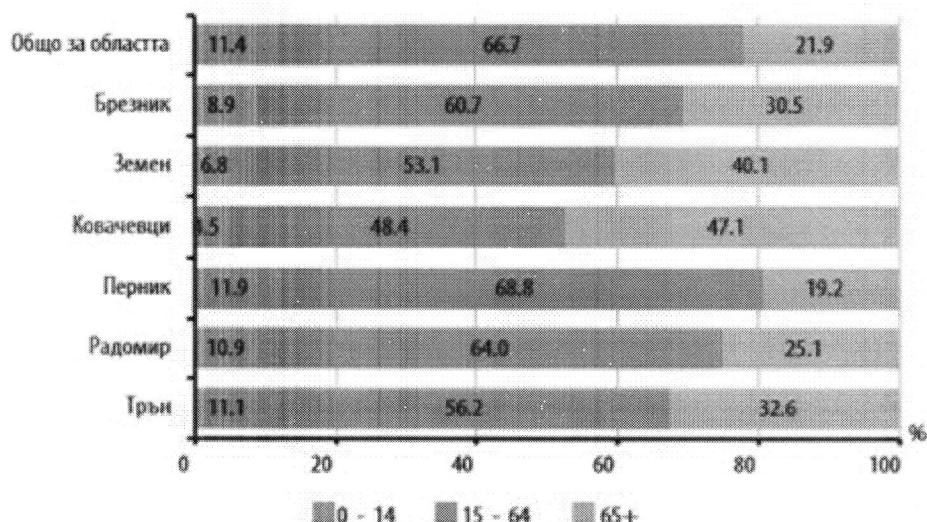

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Структура на населението по възраст и общини

Фигура 5. Население под, в и над трудоспособна възраст в общините на област Перник 2012г. (%)

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

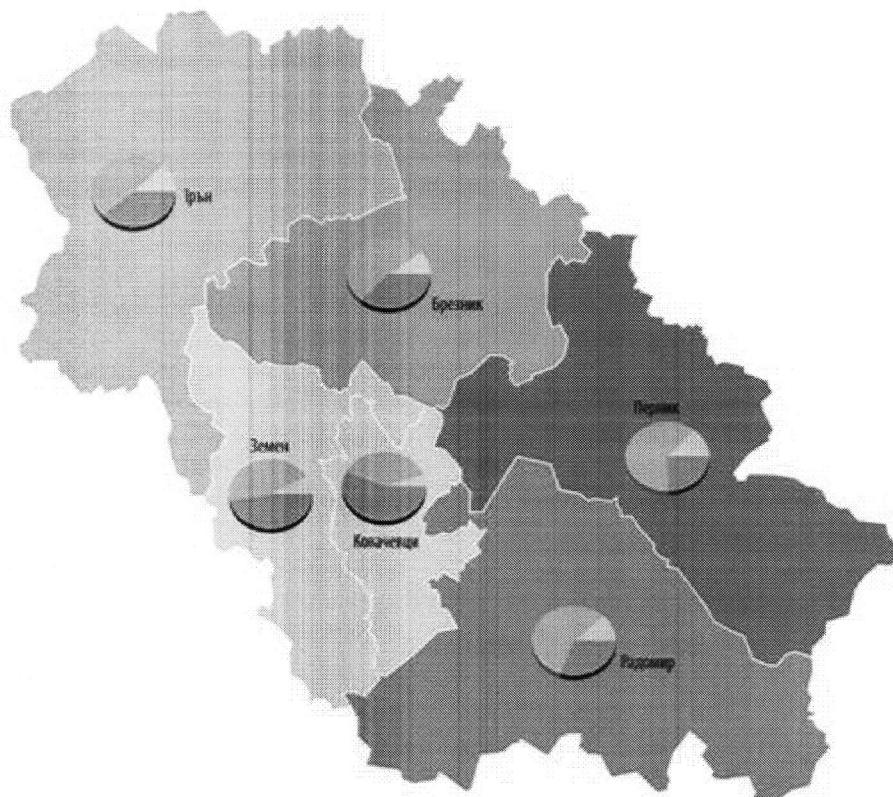

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Население под, във и над трудоспособна възраст

**Структура на населението
под, във и над
трудоспособна възраст**

	Общо за областта
Под	12.1%
Във	60.2%
Над	27.7%

Брой население по общини

1600 - 3000	3001 - 5000
5001 - 10000	10001 - 25000
25001 - 97181	Общо за областта
	133530

Община Земен се отличава с изключително висок дял на населението в надтрудоспособна възраст и нисък дял на населението в подтрудоспособна възраст. Тази тенденция е характерна за малките общини на територията на страната.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

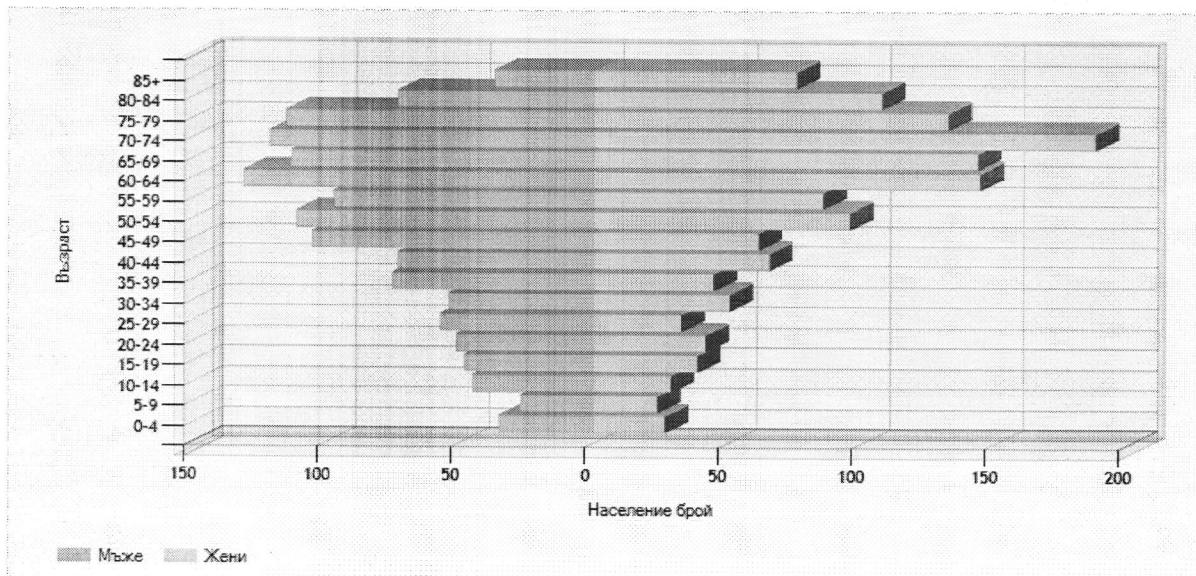
ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

На настоящия етап община Земен притежава високо нарушен трудоспособен контингент. В границите на област Перник, Земен е сред общините със сравнително неблагоприятно отношение между населението под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст.

В община Земен се наблюдава полово-възрастова структура на населението с неправилна форма. Характеризира се със стеснена основа и силно разширена горна част. Пирамидата илюстрира и съотношение между представителите на двата пола при различните възрастови групи. Деформациите, които тя изразява показват наличие на застаряване на населението, което е по засилено при жените. Наблюдава се преобладаване на мъжкото население до възрастовата граница 55-59, където женското население започва да преобладава, което се явява пряко следствие от съществуващата разлика в средната продължителност на живот в полза на жените.

Фигура 6. Полово-възрастова пирамида на населението на община Земен 2011г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Етническа структура

Етническата структура на населението има важно значение за начина на живот и поведение на населението. Добре изразена е връзката между етническата принадлежност и репродуктивната нагласа и поведение на населението.

Община Земен има някои характерни особености по отношение на етническата структура на населението. Характеризира се като една от общините в област Перник с най-висок дял на българската етническа група. От 2762 д., 2713 д. са отговорили на доброволния въпрос. От участниците в проучването - 2655 са посочили, че се отнасят към българска етническа група, 11 д. са посочили турска и 41 д.- ромска. На територията на община Земен няма население, което да не се самоопределя към дадена етническа група. Най-многобройната етническа общност в област Перник е българската. Към нея са се самоопределили 120 929, или 96.4% от лицата, отговорили на доброволния въпрос. Най-нисък е относителният и дял в общините Трън (81.5%) и Радомир (94.3%). В останалите общини дельтът на българската етническа група е по-висок от този за областта, като в община Ковачевци той е 99.6%. Ромският етнос е вторият по численост в областта. Към 1.02.2011 г. той наброява 3 560 души с относителен дял от 2.8%, за община Земен-41 д. са се определили като част от ромския етнос. В териториален аспект се отличава община Трън, където 18.0% от отговорилите лица са от ромската етническа група. Към 1.02.2011 г. 231, или 0.2% от всички лица, доброволно декларирали етническата си принадлежност, са се самоопределили като част от турската етническа група. Към други етнически групи са се самоопределили 259 души, или 0.2%, като 11 д. или 1,4% се намират на територията на община Земен. Лицата, които не се самоопределят, са 443, или 0.4% от отговорилите. На доброволния въпрос за етническа принадлежност не са отговорили 8 108 лица, или 6.1% от населението в областта. С най-нисък дял на неотговорилите на въпроса за етническо самоопределение лица е община Ковачевци - 1.6%.

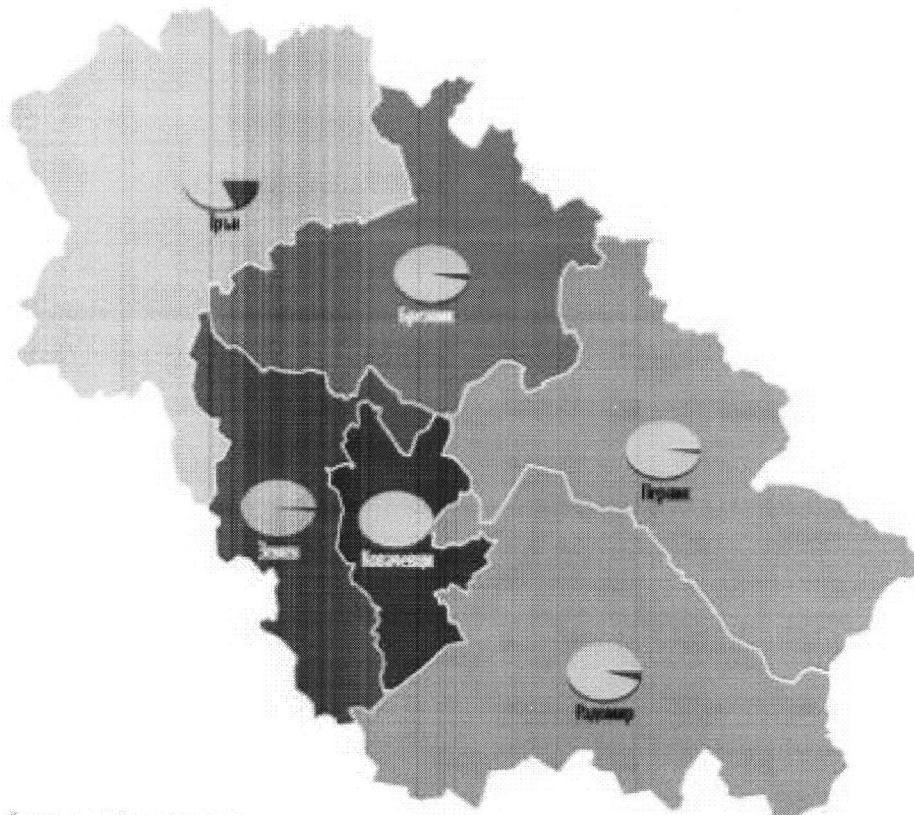
Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Структура на населението по етническа група

Общо за областта

Относителен дял на отговорилите

Българска	96.4%	88.1 - 90.0%
Турска	0.2%	90.1 - 94.0%
Ромска	2.8%	94.1 - 96.0%
Друга	0.2%	96.1 - 98.2%
Не се самоопределят	0.4%	98.3 - 98.4%

Общо за областта
93.9%

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Лица, отговор. на в-са за етнич. принадлежност	Етническа група				Не се самоопреде ля	
	българск а	турска	ромска	Друга		
Р България	100,0	84,8	8,8	4,9	0,7	0,8
област Перник	100,0	91,1	0,2	2,4	0,2	0,3
община Земен	100,0	96,1	1,4	1,9	0,5	-

Фигура 7. Етническа структура на населението 2011г (%)

Образователна структура

Една от най-важните характеристики за развитието на човешките ресурси и формирането на техните професионални умения за участие в трудовия процес, се явява образователната структура. Този показател оказва влияние и върху репродуктивните нагласи и поведение на населението. Значение за образователната структура имат и характеристики на населението като пол, възраст, етническа принадлежност и др.

Данните от преброяването през 2011г. показват средно образователно равнище на населението в община Земен. Спрямо показатели определящи образователната структура на населението, стойностите на община Земен са по-ниски от тези на област Перник и за страната. Различията в общината, по степен образование, са ясно изявени, което налага специално внимание върху подобряването на образователната структура. Образователната структура на населението на 7 и повече навършени години значително се подобрява през 2011 г. в сравнение с предходните години, следвайки ясно изразената тенденция на увеличение на броя и дела на населението с висше и средно образование при същевременно намаление на броя на лицата с основно и по-ниско образование. Към 1.02.2011 г. броят на лицата с висше образование в област Перник е 17 935 души, или всеки седми (14.2%) е висшист, а лицата, завършили средно образование, са 64 419 (51.1%). Делът на лицата с начално и по-ниско образование е 10.4%. Значителни са

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

различията в образователната структура по местоживееене - над две трети от жителите на градовете (69.2%) са със завършено най-малко средно образование, докато за жителите на селата този относителен дял е 51.2%.

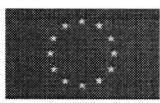
За община Земен 7 % от населението на 7 и повече навършени години са завършили висше образование, най-висок дял от населението (46,2%) е със завършено средно образование. Делът на лицата с основно образование е 32,6 % от населението на общината и 13,1 % са със степен начално образование или незавършено начално.

Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование

Община	Години на преоброяването	Общо	Степен на завършено образование						Нетранслирани	Никога не посещавали училище ⁷	Дете	Непоказано	(Брой)
			висше	полу висше	средно	основно ⁸	начално	незавършено начално					
Област Перник	1985	158746	6033	3813	47172	54249	31929	15550	-	-	-	-	-
	1992	152041	8124	4026	55421	49163	24348	9339	1505	-	115	-	-
	2001	142688	9456	4822	60967	42098	16880	6920	881	291	373	-	-
	2011	126176	14300	3635	64419	30719	7968	4360	-	504	271	-	-
Земен	1985	5339	95	99	850	1961	1817	517	-	-	-	-	-
	1992	4937	141	69	1230	1842	1335	218	102	-	-	-	-
	2001	3997	104	100	1270	1535	777	159	32	5	15	-	-
	2011	2679	129	58	1132	1038	247	51	-	17	7	-	-

Фигура 9. Население по степен на завършено образование 2011г.(%)

⁷Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

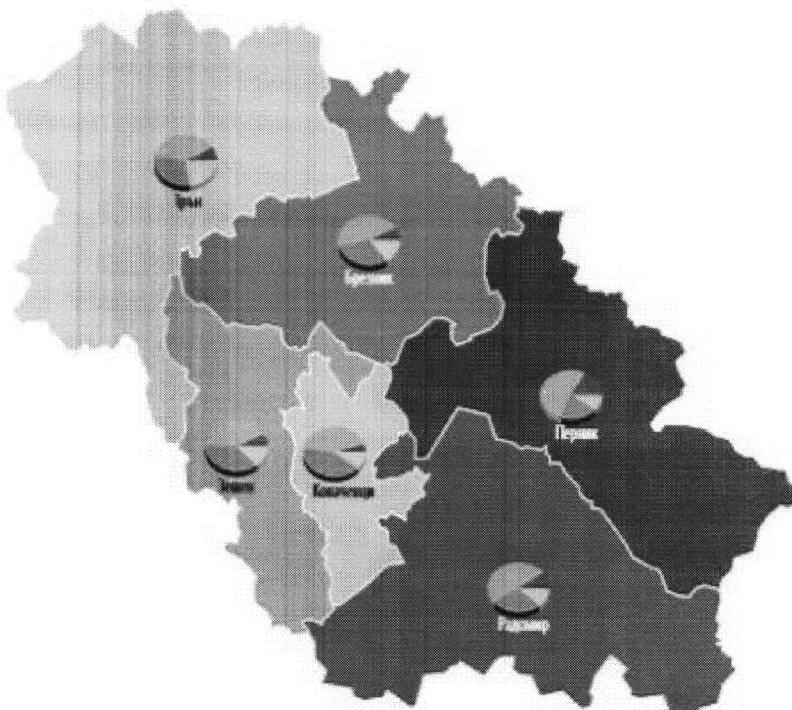
Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Структура на населението на 7 и повече на възрастни години по степен на образование

Висше	14.2%
Средно	53.1%
Основно	24.3%
Начално и починоско	10.4%

Относителен дял на населението на 7 и повече на възрастни години с високо образование (висше и средно)

47.2 - 49.0%	65.3%
49.1 - 51.0%	
51.1 - 54.0%	
54.1 - 60.0%	
60.1 - 68.9%	

Възпроизводствен процес

Естественото възпроизводство е процес, който изразява смяната на поколенията на родителите с поколенията на децата. Коефициентите за раждаемост, смъртност, брачност, бракоразводимост и естествен прираст изразяват количествените измерения на този процес. Съществува взаимна зависимост между стойностите на тези показатели. Например, браковете и разводите са от пряка зависимост за коефициента раждаемост. Зависимост съществува и между демографските структури на населението като –

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

полова, възрастова и семейно-брачна, и естественото възпроизводство на населението. Етническата и религиозна принадлежност също оказват влияние върху този демографски процес.

Естествено движение на населението на община Земен (2001-2013 г.)

	Умрели	Живородени	Коефициент на естествен прираст	Коефициент на раждаемост	Коефициент на смъртност
2001 г.	100	15	-9,5‰	3,7‰	24,5‰
2002 г.	118	7	-23,8‰	1,8‰	30,1‰
2003 г.	105	17	-10,1‰	4,4‰	27‰
2004 г.	116	8	-9,5‰	2,1‰	31,2‰
2005 г.	109	16	-14,5‰	4,4‰	30,5‰
2006 г.	108	15	-15,1‰	4,2‰	30,1‰
2007 г.	108	12	-17,1‰	3,2‰	29,5‰
2008 г.	100	14	-14,8‰	3,9‰	28,8‰
2009 г.	94	20	-7,3‰	5,7‰	27,4‰
2010 г.	108	14	-17,2‰	4,1‰	31,3‰
2011 г.	107	11	-28,6‰	4,1‰	39,3‰
2012 г.	90	18	-9,4‰	6,8‰	34,1‰
2013 г.	67	18	-6,2‰	6,5‰	24,5‰

През изследвания период се наблюдава тенденция за леко увеличение на коефициента на раждаемост, като най-високи стойности са измерени през 2012 (6,8‰) , с лек спад през 2013 година – 6,5‰. Положителна страна е , че се наблюдава и спад в смъртността на общината, което подкрепя нивата на естествения прираст равномерни. Отрицателния естествен прираст е характерен за територията на страната и областта.

Този документ е създален в рамките на проект „Ново управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Дължи се на процесът на демографско старявање на населението и неговото отражение върху демографските структури. Механичното движение на населението както и етническата структура също оказват влияние върху тези процеси.

Населението в репродуктивна възраст се насочва към по-големи икономически центрове на растеж, което води до намаляване на жените във fertилна възраст. През последните години съществува тенденция за увеличаване на емиграционната нагласа при младите жени. Това е фактор, който ще продължи да се отразява върху тоталния коефициент на плодородие и цялостното развитие на естественото възпроизводство на населението на община Земен.

Механично движение на населението

От голямо значение за демографското развитие на община Земен са показателите и коефициентите, които определят естественото възпроизводство на населението, миграциите и механичното движение. Такива са коефициентите за миграционна подвижност, за интензивност на заселванията и изселванията, за миграционен или механичен прираст.

През изследвания период (2001 – 2013 г.), се наблюдава относително благоприятно механично движение на населението в община Земен, спрямо показателите на област Перник и за страната. Висок механичен прираст е отбелаян през 2007 г. когато на територията на общината са се заселили 229 д. повече от колкото са се изсели. Най-ниски стойности на механичен прираст са отбелязани през 2004 година, когато на територията на общината са се изселили 52 д. повече отколкото са се засели.

Данните за 2013г. показват отрицателен механичен прираст на населението на община Земен в резултат на по-големия брой на изселените спрямо заселените. Интерес представлява фактът, че сред изселващите се преобладават жените, а сред заселващите се – мъжете. Това е причината механичният прираст при жените да е отрицателен, а при мъжете той да има по – ниски отрицателни стойности.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

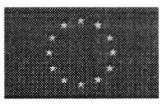
ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Абсолютен прираст
2001 г.	250	235	15	-100
2002 г.	93	91	2	-113
2003 г.	212	116	96	-184
2004 г.	75	127	-52	-56
2005 г.	114	130	-16	-77
2006 г.	115	115	0	-93
2007 г.	330	101	229	-325
2008 г.	71	117	-46	-40
2009 г.	88	111	-23	-51
2010 г.	199	139	60	-154
2011 г.	84	54	30	-126
2012 г.	41	51	-10	-62
2013 г.	78	82	-4	-45

Данните при мъжете и жените показват по-голям общ брой мигранти (изселени и заселени) при мъжете, но по-голяма активност на женското население при изселванията. По-ясно изразената изселническа нагласа при жените в активна трудоспособна възраст е резултат от проблемите с намирането на подходяща работа в селищата на общината. Изселванията на част от по-младото женско население е неблагоприятен фактор за процеса на възпроизводство и бъдещото демографско развитие на общината.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

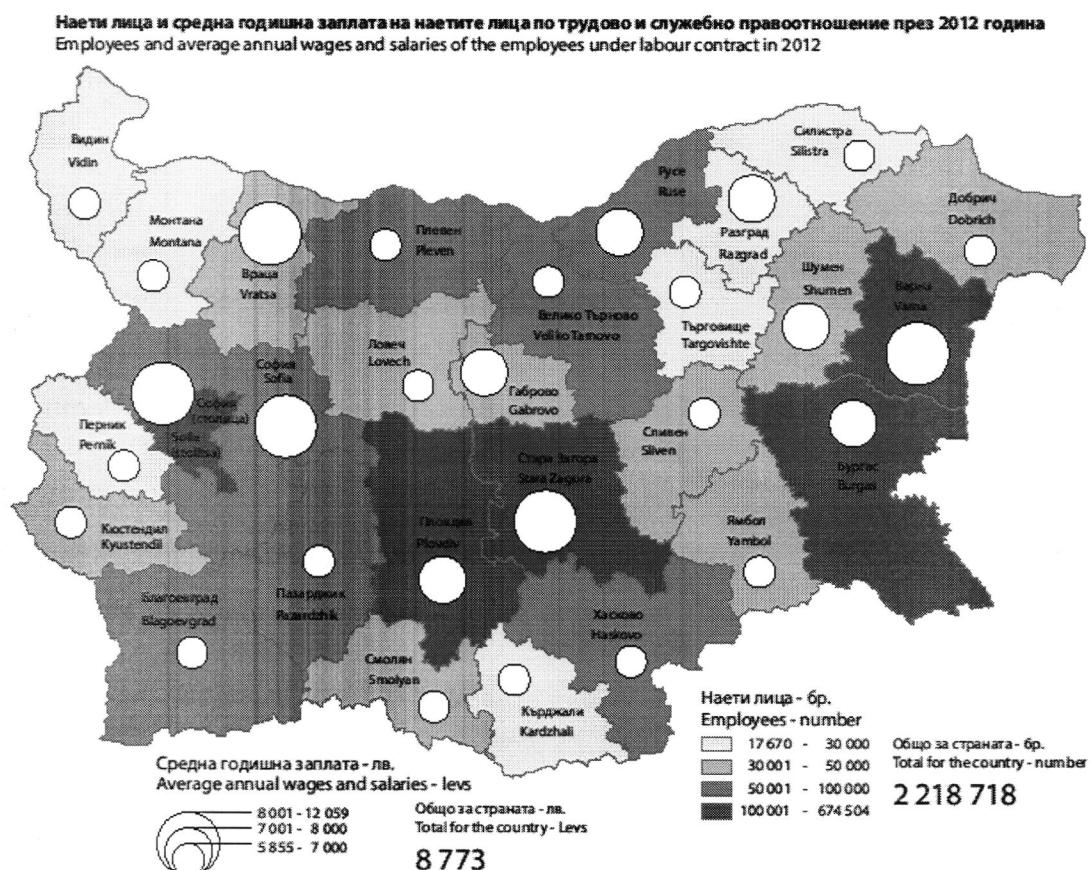

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Социална сфера

Пазар на труда

Състоянието на икономиката в общината има пряко отношение към пазара на труда и към стандарта на живот на населението.

Фиг. 5.1. Наети лица и средна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2012 година

Източник: Районите, областите и общините на България 2012 г.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

В област Перник броят на наетите лица е под 30 000 души, което, както се вижда на фиг. 4.4. е характерно за 7 области в България. Отношението на броя на работните места към популацията в трудоспособна възраст в общината е ниско.

Равнището на безработица в община Земен е по-висока от средното за страната, като за 2012 година безработицата е 17,5%, при средно за страната 11,4%. Безработицата е значително по-висока от средното за областта и района от ниво 2, но в същото време е далеч от критичните 40,5% безработица в община Ковачевци. През 2011 година равнището на безработица в община Земен е 8,5%, което идва да покаже, че пазарът на труда в общината е претърпял значителни изменения за кратък период от време и то в отрицателна посока.

Осъществяват се ежедневни трудови пътувания от част от населението към Перник и София.

Като брой регистрираните безработни лица в община Земен са общо 476, като 19% от тях са до 29 годишна възраст. Младежката безработица е проблем в европейски мащаб, който е поставен на дневен ред в европейското и националното стратегическо планиране, като неговото решение се търси чрез стажантски програми, курсове за квалификация, взаимодействие между администрация, бизнес и образование и други.

Близо $\frac{1}{4}$ от безработните лица в общината са регистрирани безработни от повече от една година.

Средната годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно взаимоотношение в област Перник е 6392 лв., което е с 27% по-ниско от средното за страната (8773 лв.).

Образователна инфраструктура

В община Земен функционира едно единствено училище, което е общеобразователно - „Св. св. Кирил и Методий“ в град Земен. В него се обучават ученици от I до XI клас. За учебната 2013/2014 година броят на учениците, които се

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

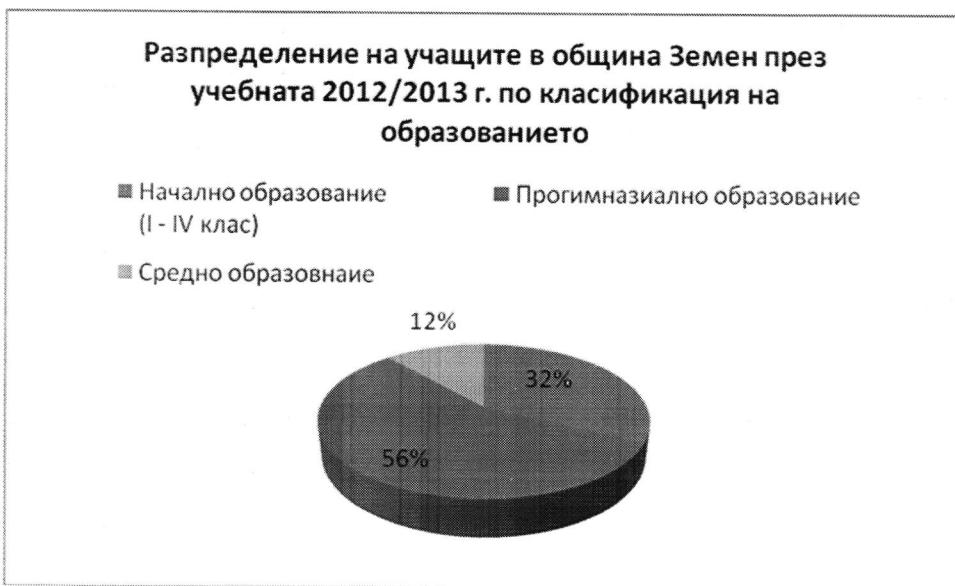

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

обучават в СОУ е 103⁴ ученика от I до XI клас. Учебното заведение предлага целодневна организация на учебния ден. През същата учебна година са сформирани 4 групи за целодневна организация на учебния ден. Учениците имат възможност да се хранят в Ученически стол, намиращ се в сградата на учебното заведение. През 2012/2013 г. в училището преподават 12 преподаватели. Материално-техническата база е добра, оборудвани са модерни кабинети. Училището разполага и със спортна площадка. Провеждат се и извънкласни занимания.

Структурата на образованието през 2011г. показва, че по-неблагоприятна от характерното за страната. Концентрацията на население с висше образование е а около 15% по-ниска от средното за страната. Населението с основно образование е прекалено високо - 38,8% в сравнение с населението със средно образование – 42,4%.

Разпределението на учащите през учебната 2012/2013 г. е показана на фигурата по-долу.

Фиг. 5.2. Разпределение на учащите в община Земен през учебната 2012/2013 г. по класификация на образованието

Източник: Районите, областите и общините на България 2012 г.

⁴ Източник: Районите, областите и общините на България 2012 г.,
Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

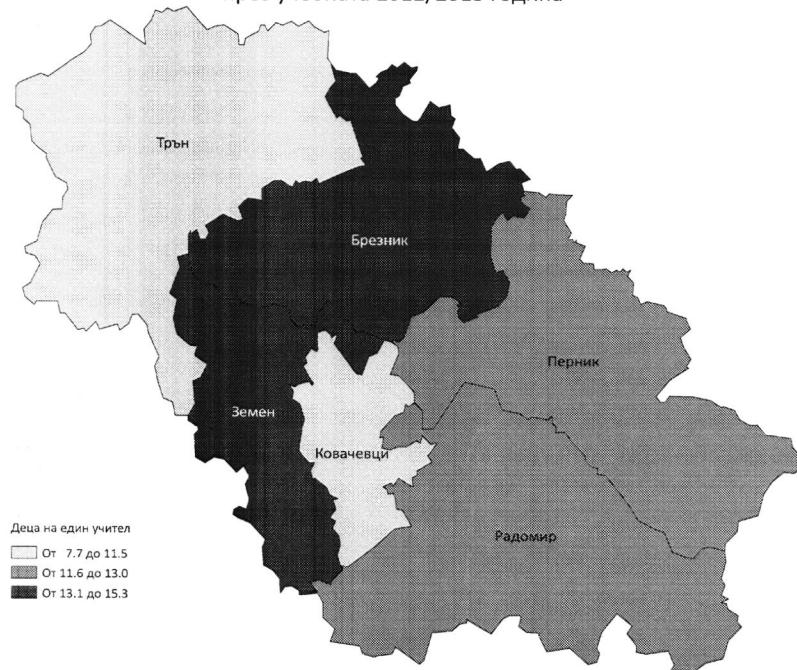
ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

В община Земен функционира едно Обединено детско заведение, което е целодневно. То е ситуирано в общинския център.

Среден брой деца в детските градини на един учител в общините на област Перник
през учебната 2012/2013 година

*Среден брой на деца в детските градини на един учител в общините на област
Перник през учебната 2012/2013 г.*

Източник: НСИ

От схемата на фигурата става ясно, че в общините Земен и Брезник се падат най-много деца на един учител – между 13.1 до 15.3. През учебната 2012/2013 година в детското заведение преподават трима учители. В същото време, въпреки демографската криза в общината се наблюдава увеличаване на броя на децата в детските градини, което е позитивна тенденция. За периода 2010-2013 година от 20 броят на децата нараства на 46.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

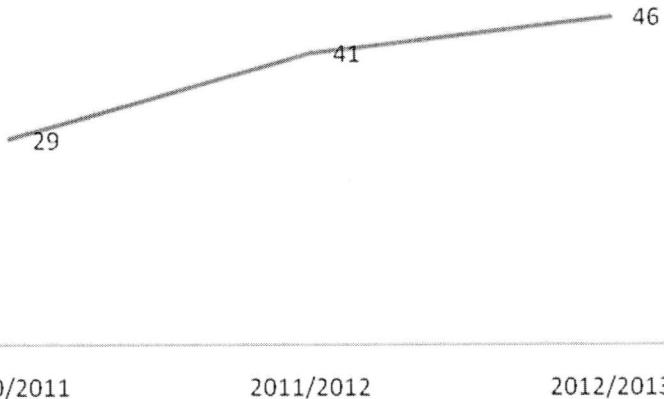

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Брой деца в детските градини в община Земен в периода 2010-2013 г.

Брой деца в детските градини в община Земен в периода 2010-2013 г.

Източник: НСИ

Въпреки това, детската градина в Земен разполага с 60% повече места от децата в общината.

Детската ясла е с капацитет 16 места, като към 31.12.2012 г. са запълнени 9 от тях – 2 момчета и 7 момичета. Броят на децата в детската ясла намалява за периода от три години като от 13 през 2010 намалява на 9 през 2012.

Децата са разпределени по възрастови групи. Материално-техническата база на ОДЗ може да се определи като добра след направения ремонт. Налице са детска площадка и беседка.

Здравеопазване

Община Земен не разполага с болнично заведение. В общината практикуват общо двама общопрактикуващи лекари, и един лекар по дентална медицина. Те са

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

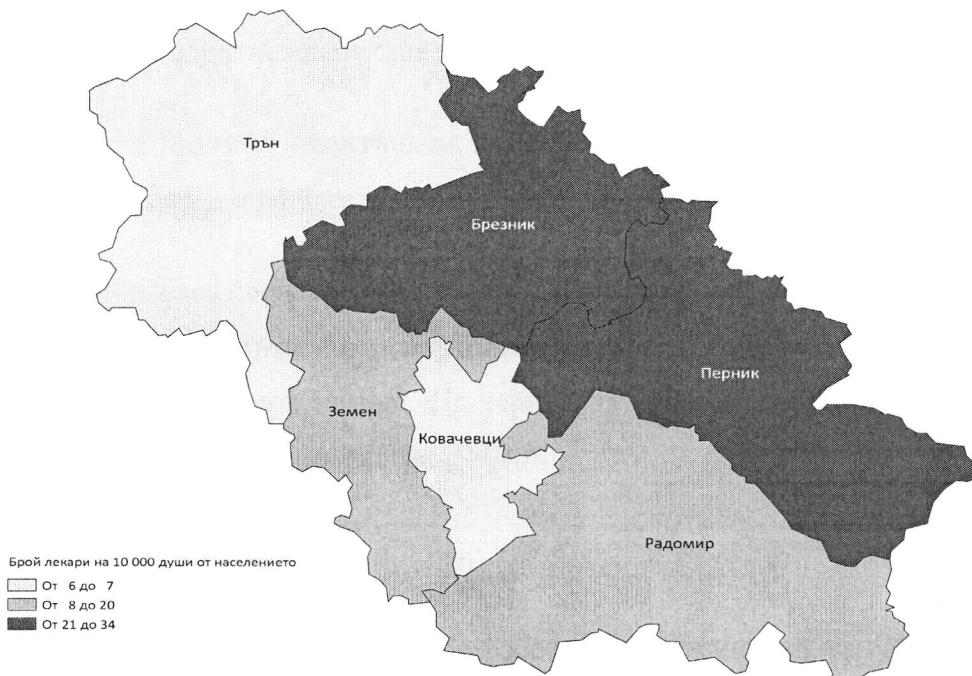
ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

позиционирани в два лекарски кабинета с ОПЛ и един стоматологичен кабинет. С цел предоставянето на достъпни здравни услуги се поддържат и селски здравни участъци в с. Дивля и с. Елов дол, мобилен дентален кабинет обслужва населените места в община.

Осигуреност с лекари на населението в общините на област Перник
към 31. 12. 2012 година

Осигуреност с лекари на населението в общините на област Перник към 31.12.2012 г.

Източник: НСИ

Осигуреността на населението с лекари е по-добра от тази в общините Трън и Ковачевци. Въпреки това, осигуреността на населението с лекари в общината остава ниска. В община Земен на 1373 души се полага един лекар, при средно за област Перник 380 и средно за България 258.

Специализирана помощ жителите на общината биха могли да намерят в:

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Център за спешна медицинска помощ, гр. Земен (обслужващ Община Земен и Община Ковачевци);
- Районен център по здравеопазване, гр. Перник;
- Регионална здравна инспекция, гр. Перник.

Общината ползва услугите на МБАЛ “Р. Ангелова”, като има процент, пропорционален на броя на населението, на акционерен принцип.

В общината има осигурен постоянен денонощен достъп до медицински услуги, Тревожно е, че поради пътно-транспортната обстановка, в общината има места, където не може да достигне бърза помощ. На територията на Общината функционират три частна аптека, като една от тях работи с НЗОК.

Социални услуги

Застаряването на населението, безработицата и бедността, са едни от основните фактори са сформиране на групи в рисък, които продължават да увеличават обхвата си и да поставят на дневен ред предоставянето на социални услуги на населението. Уязвими групи са децата, възрастните хора, хората с увреждания, уязвимите общности и лица в неравностойно положение.

В общината действа Домашен социален патронаж. В общината се реализира проект „Помощ в дома – качествени социални услуги в Община Земен“. До 30.05.2014 г. проектът е насочен към възрастни и деца с трайни увреждания с ограничения или невъзможност за самообслужване. Цели се изграждане на звено за услуги в социална среда.

Сдружение SOS Детски селища управлява мобилни екипи за подкрепа на деца и семейства в риск в общината.

Като цяло, социалните услуги в общината трябва да се разширят. Използват се социалните заведения в рамките на общината за обслужване на нуждите на населението.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

В рамките на територията на Местната инициативна група, включваща общините Земен, Радомир, Ковачевци, центровете за социални услуги включват домове за грижи за възрастни хора и хора и деца с увреждания (3 броя), домашен социален патронаж , защитено жилище, дневен център за възрастни на пенсионна възраст, социална услуга „Домашен помощник”.

Култура

За съхранението и развитието на културните дейности в общините ключово място имат училищата, читалищата, библиотеките, театрите и др.

В община Земен няма театър, единствения такъв в областта се намира в град Перник.

Читалищата са институции, които играят важна роля за съхраняването на традиции и обичаи, както в миналото, така и днес. В тях се организират танцови и певчески формации, в някои се прожектират филми, организират се сбирки и представления.

По данни на НСИ от 2012 година в общината функционират общо 14 читалища, като 1 е в град Земен, а останалите 13 – в селата в общината. В град Земен функционира Народно читалище „СВЕТЛИНА - 1924”, където са организирани Клуб „Приятели” – Съ храни българското, Клуб по народни танци, Мъжка и детска сурвакарски групи, Вокална група за народни и стари градски песни, Детски танцов състав, Детски народен хор.

В село Пещера, към НЧ „Крюгер Николов-1922 г.“ са сформирани следните групи: сурвакарска група, група за автентичен фолклор, група за народни обичаи и танци. Групите имат изяви в страната и чужбина.

В село Дивля има постоянно действаща музейна сбирка на Владимир Димитров – Майстора в НЧ „НАДЕЖДА - 1898”.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Читалища има още в селата Беренде, с. Блатешница, с. Врана стена, с. Габров дол, с. Горна Врабча, с. Долна Врабча и др.

Важни за развитието на културата в общината са запазените традиции и обичаи. Такива са сурвакарските игри, които се честват всяка година през януари. Сурвакарските групи се събират и обикалят града и населените места в общината.

Провежда се и традиционен събор в Земенския манастир, който е в чест на чест на освещаването на първата манастирска сграда, построена от майстор Миленко Велев от с. Блатешница на 20 май 1867г. Той се провежда всяка година на най близката събота до 24 май

Най големият събор на града и цялата община е съборът на град Земен, който трае три дни и се провежда през най-близката събота до 9 август.

Спорт

В общината се поддържа спортен календар, като се провеждат първенства по футбол, турнири по тенис на маса, по шах и градински шах.

Общината разполага с футболен клуб – „Пирин“. Футболният отбор на Земен – „Пирин“ е участвал в Югозападната футболна зона. Ветераните футболисти ежегодно правят среща на градския стадион, построен през 1975г. Големи успехи постига и отборът по шах, който заема 1-во място в окръжни първенства и участва и в редица национални първенства. Център на спортовете лека атлетика, волейбол, футбол на малки врати и свободна борба дълги години е средното училище.

В общината има градски стадион в град Земен, за спортни дейности се използва още спортната площадка на училището в града. Стадиона на ФК „Пирин“ Земен и обслужващата сграда е създадена през 1974 г. От тогава спортните съоръжения и сградата не са обновявани и реновирани. В обслужващата сграда „Стадион“ – Земен се помещава спортна зала с възможност за практикуване на тенис на маса и редица други спортове на закрито. Ежегодно съоръжението се използва от над 220 души, редовно спортуващи, както и от над 2200 человека, които го посещават като зрители и

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейски съюз чрез Европейския социален фонд